

Zprávy, informace, oznámení

Z jednání Akademického senátu UP

Ve středu 24. 11. 1999 zasedal naposledy v tomto kalendářním roce Akademický senát UP a program jeho jednání byl vskutku nabitý. Na návrh legislativní komise AS UP byla schválena změna Statutu FF UP i změna Volebního a jednacího řádu PŘF UP. AS UP opět neschválil (poměrem 12 : 6) návrh změny Statutu PŘF UP. Prorektor UP RNDr. J. Tillich informoval AS UP o jednáních s MŠMT týkajících se seznamu akreditovaných oborů UP, kombinace studijních programů, možnosti přestupu na jiný studijní program, souběžného studia aj.

Děkan Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na místo vedoucího Střediska distančního vzdělávání (9. platová třída s 5% manažerským podílem).

Požadavky:

- vysokoškolské vzdělání humanitního, ekonomického, nebo právního směru,
- znalost problematiky teorie a praxe distančního vzdělávání v ČR,
- dovednosti v oblasti marketingu vzdělávání.

K výběrovému řízení si uchazeč připraví písemný návrh projektu vzdělávací akce a návrh rámcové koncepce Střediska distančního vzdělávání. Diskuse nad projektem a koncepcí bude předmětem pohovoru.

Tyto materiály současně s přihláškou, doloženou osobním dotazníkem, životopisem, dokladem o vzdělání a přehledem praxe zašle uchazeč na personální oddělení Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10, 771 80 Olomouc nejpozději do čtyř týdnů po zveřejnění.

Doc. V. Řehan,
děkan FF UP

Jen několik řádků

Zapadne výzva docenta Karla Flosse?

V závěru besedy s bývalými vůdci studentské stávkou z roku 1989 dne 11. listopadu 1999 vystoupil doc. Karel Floss s výzvou, aby se Univerzita Palackého v Olomouci vyrovnala s odkazem jejího prvního rektora prof. J. L. Fischera. Nepřímo také upozornil na články, které uveřejnil Žurnál UP v roce 1998 (č. 17, 27. 2., s. 2, č. 20, 20. 3., s. 6, č. 22, 3. 4., s. 6) a které ve zkratce ozřejmují postoje J. L. Fischera v období komunistického převratu v únoru roku 1948. Jako jeden z autorů těchto příspěvků (č. 20, 20. 3., s. 6) mohu potvrdit, s jakými rozpaky se k tomuto publikování postavila redakční rada ŽUP včetně jejího předsedy prof. M. Hejtmánka.

Nebylo by záhodno, aby se z iniciativy filozofických a historických pracovníků naší univerzity sešli ti, kteří mají k postavě J. L. Fischera co říci? Nebylo by dobré, aby z tohoto setkání (či setkání dalších) vzešel koncept Fischerovy biografie? Podpořilo by vedení UP finančně takový výzkum (např. cestou vnitřního grantu)?

Nevim, jak kdo, ale já si představuji pod pojmem vyrovnávání se s minulostí předešlým nutnost tuto minulost co nejlépe poznat. A poznat ji co neobjektivněji, bez apriorních předpojatostí a ideologických i jiných mýtů. Samozřejmě – čím je nám zkoumaný historický jev či osobnost z jakéhokoliv pohledu bližší, tím je naše poznání obtížnější, ale i bolestnější. O to však potřebnější.

P. Urbášek

V rámci ekonomické rubriky byla projednána otázka další mzdy, která byla na doporučení ekonomické komise AS UP schválena ve výši 10 % příznazných dekretovéch mezd. Výplata jiných obdobných plnění (např. formou mimořádných odměn) je u všech jednotek UP možná za předpokladu udržení vyrovnané bilance hospodaření příslušné jednotky v roce 1999. Na návrh kvestora UP ing. J. Jirky schválil AS UP rozdělení centrální neinvestiční rezervy v rozpočtu UP v celkové výši 11 951 tis. Kč. V případě LF UP jde o dotaci celkově nedostatečného rozpočtu fakulty, v případě FF UP o mimořádnou dotaci na doplnění počítačových učeben. Dotace pro PF UP výrazným způsobem zohledňuje vysoký propad ve výnosech ve srovnání s loňským rokem v důsledku nového vysokoškolského zákona.

Kvestor také předložil návrh změny Statutu UP motivovaný skutečností, že UP v důsledku

neschválení zákona o státním rozpočtu nebude moci předložit návrh svého rozpočtu na rok 2000 do konce tohoto kalendářního roku. AS UP toto doplnění čl. 23 Statutu UP schválil.

Rektor UP prof. L. Dvořák, CSc., prezentoval AS UP třetí pracovní verzi Dlouhodobého záměru UP, která bude počátkem ledna roku 2000 konzultována s MŠMT. Ve studentské rubrice seznámili zástupci studentské komory RVŠ přítomné senátory s průběhem oslav 17. listopadu v Bratislavě a Praze, kde byl mj. vznesen apel na Poslaneckou sněmovnu PČR, aby se 17. listopad stal státním svátkem. V souvislosti s placením kolejných studenty PF UP, jimž začínal školní rok až 27. 9. 1999 (viz *Otázka pro ing. P. Jasného*, Žurnál UP 6/99, s. 3 a *Zasedal Akademický senát UP*, Žurnál UP 9/99, s. 2), prorektor Tillich senátorům oznámil, že příslušná částka bude studentům vrácena při platbách kolejných v prosinci.

-raf-

Představení kandidáta na funkci děkana PdF UP

Ve středu 8. 12. 1999 proběhne v aule Pedagogické fakulty UP v 10 hod. představení kandidáta na funkci děkana PdF UP pro další tříleté funkční období. O tuto funkci se bude jako jediný kandidát ucházet dosavadní děkan PdF UP doc. RNDr. Jan Šteigl, CSc. (Programové teze doc. Šteigla přináší toto číslo Žurnálu UP na str. 3-4 v rubrice *Představujeme...*)

Volba nového děkana PdF UP se uskuteční na zasedání Akademického senátu PdF UP ve **středu 15. 12. 1999.**

-mav-

Kandidáti na funkci děkana FF UP

Volební komise Akademického senátu FF UP obdržela celkem šest návrhů kandidátů na funkci děkana FF UP: doc. I. Barteček, CSc., prof. J. Jařab, CSc., prof. J. Macháček, CSc., doc. Z. Pechal, CSc., doc. V. Řehan a doc. J. Schulz, CSc. Kandidaturu přijal pouze současný děkan FF UP doc. V. Řehan; možnost přijetí kandidatury je ještě třeba projednat s doc. J. Schulzem, který do schůze volební komise nebyl přítomen.

Představení kandidátů se uskuteční v aule FF UP ve čtvrtek 9. 12. 1999 ve 13.15 hod.

Volba nového děkana proběhne na zasedání Akademického senátu FF UP ve **středu 15. 12. 1999.**

-mav-

Volba děkana na FTK UP

Od příštího týdne by měla znát nového děkana i Fakulta tělesné kultury UP: 8. 12. se na svém zasedání sejde fakultní Akademický senát, který provede děkanskou volbu. Jediným kandidátem na tuto funkci pro další funkční období je dosavadní děkan FTK UP prof. PhDr. František Vaverka, CSc.

Volba nového děkana proběhne na zasedání Akademického senátu FTK UP ve **středu 8. 12. 1999.**

-mav-

Pracovní den hepatologů

Česká hepatologická společnost a II. interní klinika LF UP a FN Olomouc pořádají dne 9. 12. *Podzimní pracovní den České hepatologické společnosti*. Na téma „Alkohol a játra a diabetes mellitus a játra“ budou jednat odborníci z České republiky, ze Slovenska a Itálie, a to v posluhárně Dětské kliniky FN v Olomouci.

Tuto akci organizačně zajišťuje Konferenční servis UP.

-jih-

Otázka pro: PaedDr. T. Šteiglovou

V souvislosti s avizovaným stěhováním Katedry výtvarné výchovy PdF UP z objektu na Václavském náměstí 1 (Dómské návrší), kde má být vybudováno Arcidiecézní muzeum, jsme se zeptali PaedDr. T. Šteiglové z této katedry:

Jak se zástupci UP dohodli s představiteli církve ohledně termínu vystěhování Katedry výtvarné výchovy PdF UP a kam budou její pracovníci přemístěna do doby, než budou zprovozněny prostory tzv. Jánošíkových kasáren, budoucího definitivního útočiště katedry?

PaedDr. T. Šteiglová: *Katedra výtvarné výchovy PdF UP musí vyklidit prostory na Dómském návrší do 15. 7. 2000. Její pracoviště pak budou rozptýlena na tři místa: do prostor bývalého edičního střediska Rektorátu UP se nastěhuje dílna pro práci s kovem, do objektu na Křížkovského 14 (bývalého sídla SÚS) bude přemístěna grafická dílna a na koleji J. L. Fischera (Šmeralova 10) naleznou azyl keramická dílna.*

Do objektu jezuitského konviktu, tzv. Jánošíkových kasáren, jehož rekonstrukce právě probíhá, se bude Katedra výtvarné výchovy PdF UP spolu s Katedrou hudební výchovy PdF UP a uměnovědnými katedrami FF UP, Katedrou teorie a dějin výtvarných umění, Katedrou teorie a dějin dramatických umění a Katedrou muzikologie, stěhovat ve druhé polovině r. 2001. Stěhování není v historii katedry ničím novým, kořeny její anabáze jsou daleko hlubší. V objektu na Václavském náměstí 1 působila katedra výtvarné výchovy již v 70. letech, kdy byla ještě součástí FF UP, v r. 1990 se celá katedra, tehdy již spadající pod PdF UP, musela kvůli havarijnímu stavu objektu přestěhovat načas do Zbrojnice a odtud po opravě svého původního sídla zpět na Dómské návrší. Doufejme, že stěhování do Jánošíkových kasáren bude na dlouhou dobu jejím stěhováním posledním.

-raf-

Zprávy, informace, oznámení

Soutěž o vnitřní granty UP v roce 2000

Na základě usnesení Vědecké rady UP ze dne 14. 6. 1999 byla stanovena následující pravidla pro přidělování vnitřních grantů UP v roce 2000:

Budou přijaty pouze takové projekty, jejichž řešitelé budou v roce 2000 mladší než 35 let nebo dosáhnou právě 35 let. Projekty, jejichž řešitelé budou mít v roce 2000 36 let a více, budou vyloučeny (u pracovníků CMTF UP je stanoven věkový limit 40 let).

Budou akceptovány projekty zaměřené do sféry vědeckovýzkumné. Součástí grantových projektů zadávaných do soutěže bude prohlášení řešitele, který se zavazuje, že do 20. 2. 2001 podá zprávu o využití grantových prostředků. Práce na projektu musí vyústit alespoň do jedné publikace ve vědeckém periodiku. Při nesplnění této podmínky nemá řešitel nárok na grantové prostředky v následujících letech.

Dále budou akceptovány projekty z oblasti uměleckotvůrčí.

Projekty nesmí zahrnovat požadavky na investice a mzdové prostředky.

Na vědecko-badatelský úsek RUP budou postoupeny pouze ty projekty, které prošly výběrem vedení fakult. Kladné stanovisko vedení příslušné fakulty bude u každého projektu vyznačeno.

Grantové projekty je nutno předkládat v jednom vyhotovení na předepsaném formuláři. Projekt bude třeba odevzdat nejpozději do 31. 1. 2000 na vědeckobadatelské oddělení RUP. Projekty odevzdané po tomto termínu nebudou přijaty.

O výběru projektů bude rozhodovat komise, v níž budou zastoupeni proděkaní všech fakult UP.

Vedení fakult, jejichž grantové projekty byly akceptovány, zajistí oponování výsledků těchto projektů.

Prof. K. Lenhart, DrSc.,
prorektor UP

Krátce ze zasedání Kolegia rektora UP

Kolegium rektora UP se sešlo na svém dalším zasedání 18. 11. 1999, aby projednalo následující body programu.

Při ověřování zápisu a kontrole úkolů z předcházejícího zasedání byla provedena oprava termínu konání *Sportovního a kulturního dne UP*, který se uskuteční 3. 5. 2000. Další informace se týkaly průběhu veletrhu Gaudeamus, jednání zástupců PdF UP s představiteli armády ČR o uvolnění některých prostor v budově na Žižkově náměstí, výstavby objektu PFF UP v prostoru Envelopa, tvorby webových stránek UP a vytvoření Vědeckotechnického parku UP.

V další části jednání se KR UP věnovalo poslední verzi *Dlouhodobého záměru UP*, ve které byly zpracovány připomínky děkanů i členů Správní rady UP; další změny byly v průběhu jednání zapracovány a taktó upravený materiál byl předložen na zasedání Akademického senátu UP (viz *Z jednání Akademického senátu UP*, str. 2).

Konference k 250. výročí narození J. W. Goetha

Ve dnech 6. – 8. 12. 1999 se na Filozofické fakultě UP uskutečnila mezinárodní konference u příležitosti 250. výročí narození J. W. Goetha. Konference, kterou pořádá Centrum pro výzkum moravské německé literatury při Katedře germanistiky FF UP ve spolupráci se Sude-toněmeckou akademií věd a umění v Mnichově, bude za účasti členů předsednictva Sude-toněmecké akademie slavnostně zahájena 6. 12. v 19.30 hodin v zasedací místnosti Děkanátu FF UP. Pracovní program bude v následujících dnech pokračovat přednesením referátů o Goethově díle a o jeho vztahu k Čechám a Moravě (v posluchárně U1).

-iff-

Oprava

V minulém čísle *Žurnálu UP* jsme v textu *Habilitace – Lékařská fakulta UP* (str. 3) chybně uvedli název oboru, ve kterém proběhne 9. 12. habilitační řízení MUDr. M. Mayera, CSc. Správné znění je v oboru **neurologie**, nikoli neurochirurgie.

MUDr. Mayerovi i čtenářům se omlouváme.

Redakce

Stručně

V aule FTK UP se v středu 1. 12. představil akademické obci **kandidát na funkci děkana** prof. F. Vaverka, CSc.

* * *

4. seminář univerzitního Společenství pro studium hlasu a řeči proběhl 2. 12. v posluchárně Neurologické kliniky LF UP.

* * *

Dnes 3. 12. se v prostorách Národního domu uskutečnil **ples PF UP**.

-mav-

Volby do AS CMTF UP

Ve dnech 18. a 20. listopadu 1999 proběhly volby členů nového AS CMTF. Ze 708 oprávněných voličů se voleb zúčastnilo 263, tj. 37,1 %.

Novými členy AS CMTF byli zvoleni:
– z řad akademických pracovníků: Dr. M. Altrichter, ThLic. R. Machan, PhDr. V. Cekota, doc. P. Chalupa, dr. M. Špaček, Mgr. ing. J. Kupka, Mgr. M. Maliňáková, Mgr. Š. Holub;
– z řad studentů: J. Bleša, Mgr. L. Sedláčková, Z. Novák, L. Kluková.

Náhradníky byli zvoleni:
– z řad akademických pracovníků: Mgr. J. Kořenek, Mgr. K. Staněk;
– z řad studentů: Mgr. J. Čoupek, J. Příhara, T. Provazníková, J. Bednařík, D. Dvořáček, I. Slavotínek.

PhDr. V. Cekota,
CMTF UP

Dialogues

Tak se jmenují dvě akce, kterými vrcholí čtyřměsíční studijní pobyt skupiny studentů ze St. Cloud State University, Minnesota, v Olomouci v rámci třetího ročníku projektu *Art and music program in the Czech Republic*. V úterý 7. 12. se uskuteční v Galerii Výpád (Purkrabská 2) vernisáž výtvarných prací a poté se bude v 19.30 hod. v aule FF UP konat slavnostní koncert. Na něm bude kromě klasických děl provedeno v premiéře také osm skladeb, které studenti z Minnesoty zkomponovali během svého pobytu v Olomouci.

Výstava potrvá do 15. 12. 1999.

-jv-

Představujeme: kandidát na funkci děkana PdF UP

Doc. RNDr. Jan Šteigl, CSc.

Pedagogická fakulta v Olomouci patří mezi nejstarší a největší fakulty UP. Jejím hlavním posláním je vysokoškolská příprava učitelů pro různé typy a stupně škol. Fakulta rovněž garantuje pedagogickou a speciálněpedagogickou kvalifikaci studentů ostatních fakult UP. Pozornost je věnována i odbornému studiu vybraných oborů a v poslední době také studiu sociální práce a správní činnosti. Pedagogická, vědecká i umělecká oblast je podřízena především hlavnímu poslání fakulty a službě společnosti. Rozsáhlá doplňková činnost podporuje plnění poslání fakulty a účinně pomáhá zvládat provozní náklady. V souladu s novým zákonem o vysokých školách, za spolupráce s UP, byly vytvořeny nejdůležitější dokumenty fakulty. Po dvou úspěšných akreditačních řízeních, která stvrdila správnost hlavního záměru fakulty, probíhají jednotlivé fáze reakce dle současného zákona.

V další etapě života a práce fakulty je třeba, dle mého názoru, naplnit především následující programové teze:

a) v oblasti pedagogické
– usilovat o další zlepšení kvalifikační a věkové struktury učitelů fakulty celkově a zejména v klíčových oborech usilovat o splnění kritérií pro řízení pro jmenování profesory;
– přispět v rámci vysoké školy k realizaci funkčního modelu vzdělávání učitelů na různých fakultách UP a k jejich přiblížení;
– dále hledat cesty ke zlepšení praxe studentů;
– připravit k akreditaci další studijní programy – bakalářského, magisterského a doktorského studia;
– uvést ve spolupráci s UP do života kreditní systém s ověřením splnění dříve stanovených cílů;
– usilovat o udržení a rozvoj partnerských vztahů mezi učiteli, studenty a zaměstnanci (více zapojovat studenty do života a práce kateder);
– trvale se seznamovat s problémy studentské komunity a přispívat účinně k jejich řešení;

Dokončení na str. 4

Představujeme: kandidát na funkci děkana PdF UP

– rozvíjet jazykovou vybavenost studentů všech oborů;
– připravovat PdF v souladu se „Záměry MŠMT pro oblast vysokých škol“ na nové pojetí celoživotního vzdělávání a učení.

b) v oblasti vědeckovýzkumné a umělecké činnosti

– podpořit systematické úsilí pracovišť o získávání grantových prostředků;
– podporovat týmovou práci, integrovaný a koordinovaný výzkum uvnitř fakulty, v rámci vysoké školy, mezi vysokými školami i v rámci zahraniční spolupráce;
– sledovat a trvale zlepšovat podmínky zapojení studentů, doktorandů a mladých pracovníků do vědecké, výzkumné a umělecké práce;
– usilovat o zrovnoprávnění pedagogického výzkumu s ostatními oblastmi specializované badatelské práce;
– nadále podporovat snahy o poskytování pomoci školám, zabývajícím se podporou a ochranou zdraví;
– věnovat zvýšenou pozornost mezinárodním kontaktům, zejména posilovat zahraniční spolupráci se všemi zeměmi Evropy, včetně výměrných studentů a učitelů;
– hledat možnosti hostování našich i zahraničních odborníků na katedrách.

c) v oblasti organizace a řízení

– ve spolupráci s vedením UP najít a pomocí spoluvytvořit optimální strukturu naší VŠ z hlediska funkčnosti, kompetencí, harmonie i ekonomické únosnosti;
– v rámci udělených kompetencí přijmout plnou zodpovědnost za výsledky;
– vytvářet co nejlepší podmínky pro pedagogickou, vědeckou, doplňkovou i ostatní činnosti pracovišť;
– zlepšovat informovanost o dění na fakultě i vysoké škole;
– dále propracovávat nakládání s poskytnutými i získanými prostředky a optimalizovat přidělování prostředků katedrám;
– zahájit v rámci jednotlivých kateder práce na optimalizaci personálního složení (systemizaci);
– postupně vytvořit ve spolupráci s UP podmínky pro nahrazení nebo doplnění kvantitativních ukazatelů hodnocení hlavních oblastí činnosti kritérii kvality.

d) dislokace pracovišť

– řešit průběžně problémy s provizorním umístěním Katedry výtvarné výchovy PdF UP i se stavebními či dalšími úpravami nové budovy uměleckých kateder;
– ve spolupráci s příslušnými odděleními RUP v předstihu připravit a následně realizovat od 1. 7. 2000 úpravu všech zbývajících prostor hlavní budovy PdF, dosud užívaných AČR tak, aby v zimním semestru příštího studijního roku mohlo dojít k přestěhování Katedry pedagogiky s celoškolovou působností PdF UP a k vytvoření jedné nové učebny s větší kapacitou;
– realizovat výměnu oken v aule PdF a přizpůsobit tento prostor následně uvažovanému univerzálnímu poslání – využití pro oficiální události, vzdělávání a kulturní akce.

e) ostatní záměry

– rozvíjet dále spolupráci na úrovni děkanů pedagogických fakult s cílem zlepšit podmínky pro přípravu učitelů a přiblížit pojetí zemím rozvinuté Evropy;
– spolupracovat s MŠMT a dalšími institucemi a orgány na tvorbě „Konceptu vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR“;
– připravit a zavést systém trvalého kontaktu s absolventy s cílem provádět objektivní analýzu uplatnění a potřeb dalšího vzdělávání.

Doc. J. Šteigl, CSc.

Události

Sacramental Presence in a Postmodern Context

Ve dnech 3. – 6. 11. 1999 se v Leuven v Belgii konala mezinárodní konference s názvem *Svátozná přítomnost v postmoderním kontextu*, kterou pořádala teologická fakulta místní katolické univerzity.

Cílem konference bylo reflektovat otázky, před kterými stojí dnešní teologie i církev, kdy jazyk a struktury tradičního náboženství jsou pro mnohé nesrozumitelné. Téma konference výstižně formuloval jeden z účastníků slovy: *mnoho našich současníků si klade otázku, co se v mém životě změní, když budu věřit v Boha a spolu s církví se k němu obracet?* K této problematice se vztahovaly jednotlivé příspěvky, zejména z perspektivy svátostného života církve.

V šesti „hlavních“ přednáškách opakovaně zazněla tato témata: slavení eucharistie jako obraz života církve; význam znamenání a symbolů pro křesťanství, které je náboženstvím vtělení, v historickém kontextu Tridentského koncilu (1545–63) a vzhledem k současnosti; nové možnosti a výzvy pro kázání v postmoderním světě. Největší pozornost si právem zasloužila závěrečná přednáška *Lámaný chléb jako teologická figura eucharistické přítomnosti*, kterou přednesl Louis-Marie Chauvet, jehož kniha *Symbole et sacrement* je považována za jeden ze základních textů současné sakramentální teologie. První část této přednášky v krátkosti představila dobové pozadí formulace scholastické nauky o transsubstanciaci (změna substance chleba a vína v tělo a krev Krista při mši), její hlavní akcenty a souvislosti s liturgickým slavením. Tématem druhé části byla interpretace symboliky lámání a sdílení chleba, ve které se naznačuje Boží sebevydání člověku, jednota společenství církve a jednota s Kristem.

Kromě těchto přednášek zazněla řada dalších příspěvků ve čtyřech blocích paralelních seminářů.

Konferenci předcházelo kolokvium postgraduálních studentů a čerstvých absolventů, na kterém – rovněž formou paralelních seminářů – zaznělo více než dvacet inspirujících příspěvků.

Mgr. V. Hušek,
Katedra filozofie CMTF UP

Na pozvání Katedry historie FF UP přicestoval do Olomouce ve středu 24. 11. PhDr. J. Kořalka, DrSc., historik specializující se na novodobé sociální a politické dějiny střední Evropy se zvláštním zřetelem k teorii národa a německo-českým vztahům. Dopoledne pronesl PhDr. J. Kořalka, DrSc., na této katedře přednášku na téma *Češi v cizině, odpoledne představil akademické obci Univerzity Palackého v posluchárně U1 svou monografii *František Palacký*.*

-raf-
foto -tj-

Digitalizace památek

Ve dnech 22. a 23. 11. se v Olomouci konala již po sedmé konferenci *Kritické edice hudebních památek*, letos na téma *Digitalizace památek – metoda jejich ochrany a prezentace?* Její organizace se ujal PhDr. S. Tesař, který pedagogicky působí v Ústavu hudební vědy FF Masarykovy univerzity a současně i na Katedře muzikologie FF UP. Obě tyto instituce se spolu s olomouckou pobočkou Zemského archivu v Opavě i Okresním archívem v Olomouci podílely na pořádání této akce.

Konferenci zahájil děkan FF UP doc. V. Řehan, který zároveň anticipoval živý průběh vyplývající z komorního počtu zúčastněných. Jelikož podstatnou část publika tvořili referující, zmizela ostrá hranice mezi oběma stranami a konference se nesla v duchu debaty. Problematika digitalizace památek byla nahlížena z různých profesních zaměření (muzikologie,

S podporou grantu Ministerstva kultury ČR a Společnosti Conto Group, a. s., byla v šumperské Galerii Jiřího Jílka 1. 12. zahájena výstava *Petra Jochmanna Kresby (Interní bestiář – Jeskyňka vitana – Živočich)*.

-red-

archivnictví, muzeologie, informatika, právo aj.) a vznikl tak prostor k mezioborové diskusi. Nejprve byly řešeny terminologické nejasnosti (např. „digitální faksimile“) a srovnávány různé metodologické přístupy. Teoretických aspektů si všiml vstupní referát Z. Ůhlíře. Autoři následujících příspěvků nás seznámili se svými zkušenostmi s digitalizací památek, což mnohdy spojili také s demonstrací svých výstupů. Tak jsme si mohli prohlédnout zdigitalizovaný Komenského *Labyrint světa a ráj srdce* či poslechnout nahrávky orientální hudby ze sbírky K. Čapka.

Referenti upozornili na nedostatek sjednocujících digitalizačních postupů – jakési normy, nutnost legislativního řešení digitalizace jako formy ochrany památek, jejich zpřístupnění (např. na CD-ROMech), ale také na nebezpečí nedodržování autorských práv či možný pokles zájmu o prameny a instituce, které je spravují. Práce se zdigitalizovaným dokumentem má pro badatele mnohé výhody: nehrozí poškození originálu, lze vidět více souvislostí, neboť takový dokument je komentován apod. Není však jasné, zda „nahrazení“ památky vyhotovením její digitální verze originálu opravdu prospěje. Kdo bude kupříkladu financovat muzea, když nebude zájem o uchované památky, ale o jejich digitální verze?

Závěrečný kulatý stůl dospěl k ujasnění některých otázek, mnohé teprve otevřel a také upozornil na nutnost zvýšené mezioborové komunikace. Katedra muzikologie FF UP připravuje, stejně jako v minulých letech, vydání sborníku z této konference.

M. Stratilková,
studentka Katedry muzikologie FF UP

Události**Povinnost nebo příležitost**

V poslední době stále častěji slyšíme o internacionalizaci vysokoškolského studia. Pod tímto pojmem můžeme rozumět mnoho různých aktivit. Nejeftektivnějším nástrojem internacionalizace je výměna studentů a učitelů. O měnícím se kontextu těchto mezinárodních výměn jednala konference, kterou organizoval *Council on International Educational Exchange* od 10. do 13. 11. 1999 v Chicagu. Konference mapovala současnou situaci v oblasti mezinárodní výměny na amerických vysokých školách. Na všech přednáškách a seminářích, ať už se jmenovaly jakkoliv, se diskutovalo o míře internacionalizace škol, o jejich kladech a zápořech.

Přesto, že tři čtvrtiny amerických středních školáků se učí některý cizí jazyk a 30% z nich chce studovat po určitou dobu v zahraničí, jen 14% z nich nakonec své plány uskuteční. Poměr amerických studentů studujících v zahraničí a zahraničních v Americe je 1 : 5. Internacionalizace byla vždy součástí vysokoškolského vzdělávání, všechny vzdělávací instituce však cítí potřebu situaci změnit, podnit studenty i učitele k větší výměnné aktivitě, aby se poměr čísel změnil. Nejde však jen o čísla samotná, je třeba iniciovat na školách diskusi o tom, co to znamená pro studenty a učitele

po stránce akademické i osobní a co to znamená pro vzdělávací instituce samotné. Co to pro studenty znamená po stránce odborné i osobní netřeba zdůrazňovat. Podobně jako pro naše, tak i pro americké studenty platí, že studiem v zahraničí získají větší rozhled po studovaném oboru, seznámí se s novými či jinými metodami studia i výuky, po stránce osobní pak zvláště američtí studenti získávají nové informace a poznatky o jiné kultuře a překročí tak určitou míru izolovanosti, kterou americké prostředí podporované médii v sobě nese. Amerika si vystačí sama, tvrdí někteří Američané, sedmdesát senátorů dokonce přiznává, že nemají a nikdy neměli pas. Většina Američanů, zvláště pak akademická obec tento tvrdý konzervatismus kritizuje a hledá cesty, jak situaci zlepšit právě mezi studenty. V této souvislosti byl několikrát zmíněn program EU *Erasmus* jako dobrý příklad uplatnění politiky veřejného zájmu v oblasti školství. A nebyli by to Američané, kdyby zároveň nezmínili i finanční přínos takovýchto aktivit. State Department (obdobna našeho ministerstva) internacionalizaci škol podporuje, studenti středních škol vyjet do zahraničí chtějí, ale pak se vytrácí zájem, jsou-li studenti na vysoké škole. Sami učitelé do jisté míry přiznávají, že přiči-

na může být často v nepříliš vstřícném postoji některých z nich. Mladí učitelé pracují na svých doktorátech, jiní jsou členy vědeckých týmů pracujících intenzivně na výzkumu, píšou knihy, chtějí získat definitivu. Přírodovědci tvrdí, že jejich věda je internacionální již svou podstatou a těžko mohou jiné laboratoře konkurovat svým vybavením těm americkým a pro většinu je organizace mobility prací navíc. Všichni se však shodli na tom, že je přece jenom nutné se situací zabývat, vytvořit vhodné podmínky jak pro vyjíždějící, tak i pro přijíždějící studenty i učitele i pro organizace samotné, motivovat celou akademickou obec, vytvořit národní výměnný pilotní program. Je to zároveň povinnost i příležitost pro posílení porozumění mezi lidmi. Jeden z nejstarších účastníků konference tyto snahy komentoval vzpomínkou na konferenci jednáající na stejném téma před patnácti lety: „Tváře v sále vidím samozřejmě jiné, ale problém zůstal stejný“.

Příští století je označováno jako století mezinárodní. Internacionalizace školství by měla být tedy samozřejmou součástí národních zájmů nejen v Americe.

J. Herynková,

Kancelář zahraničních styků RUP

Z vědeckých pracovišť UP**Studium solitonů v poruchových polích**

Doc. RNDr. Eva Majerníková, DrSc., z Katedry teoretické fyziky Přírodovědecké fakulty UP se zabývá teorií nelineárních excitací v nízkorozměrných modelových systémech. Věnuje se především studiu solitonů v mikroskopických modelech s narušením ideální struktury.

Co jsou to solitony?

Jsou to excitace typu stabilních pulsů, které jsou schopny přenášet energii, elektrický náboj, optické nebo magnetické excitace teoreticky na neomezené vzdálenosti, např. v některých polymerových strukturách, biologických a optických vláčkách. Podstatným prokem, který podmiňuje jejich stabilitu, je specifické, tzv. nelineární a disperzní prostředí, ve kterém se oba tyto vlivy vzájemně kompenzují. V lineárních prostředích se vlivem disperze vlnové balíky rozplývají. Lineární fyzika je standardním obsahem všech fyzikálních disciplín, které se vyzývají s implicitním předpokladem trojrozměrného prostředí. Lze říci, že soliton je paradigma nelineární fyziky.

Znamená to, že šíření solitonů na neomezenou vzdálenost je jen teoretickou možností?

V reálných prostředích jsou přítomny různé poruchy, které narušují stabilitu solitonů a tak způsobují jejich zánik anebo rozptyl. Praktické využití solitonů na přenos energie tak může být značně omezeno. Cílem našeho výzkumu je porozumět vlivům různého typu, aby je bylo možno v praxi regulovat, resp. eliminovat.

Ve kterých oblastech vědy má tento výzkum aplikace?

Solitony byly sice poprvé pozorovány už v roce 1835, ale jejich teorie se začala systematicky rozvíjet až v polovině tohoto století. Je to velmi obecný, interdisciplinární koncept, který existuje téměř ve všech oblastech vědy, kde mají význam jedno-, resp. dvojrůzmné struktury, počínaje obrovskými mořskými vlnami „cunami“, přes šíření doménových stěn v magnetikách, ferroelektrikách, šíření optických pulsů v optických vláčkách, možné šíření vzhledem k nerovnoměrnému rozvoji. Následující čísla udávají počet periodik v roce 1997 (nejvyšší impakto-
vý faktor):
Chemie (úhrn 6 sekcí) 399 (18,3); matematika (3 sekce) 271 (2,50); biochemie a molekulární biologie 242 (40,70); počítačová věda, informatika (5 sekcí) 233 (2,39); farmakologie a farmacie 156 (19,30); neurovědy 150 (21,95); vědy o rostlinách 136 (17,02); environmentální vědy 117 (3,52); zoologie 117 (3,76); imunologie 115 (37,79); chirurgie 114 (5,95); věda o materiálech 111 (7,00); onkologie 111 (11,40). Následují desítky oborů s počtem periodik menším než sto. Nápadně vysoký impakto-
vý faktor mají časopisy oborů, ve kterých pracuje a zajímá se o ně velký počet odborníků. Tradičně vysoký IF mají multidisciplinární *Nature* (27,37) a *Science* (24,66).
(Pramen: Subject Category Listing, SCI J. Citation Reports, s. 75–102, 1999.)

Mohla byste přiblížit některý z posledních výsledků vaší práce?

Jedná se o určení podmínek stability vzhledem ke kmitům krystalové mřížky, její neuspořádanosti a dalekodosahovým coulombovským interakcím. Výsledky práce byly publikovány nebo jsou v tisku. Obsahem projektu GA ČR je i mezinárodní spolupráce, a to s Bogoljubovovým ústavem teoretické fyziky v Kyjevě, s Univerzitou ve Stuttgartu a s Univerzitou v Tel Avivu.

(Citace některých prací: E. Majerníková, Phys. Rev. B 54, (1996), 3273; E. Majerníková v „Electron-Phonon Dynamics and Jahn-Teller Effect“. Proc. XIV Int. Symp. Eric, Italy, 1998, World Scientific, Singapore-New Jersey-London-Hong Kong, 1999; v mezinárodní spolupráci: Phys. Rev. B 59 4047, (1999), preprint na adrese: <http://xxx.lanl.gov/abs/cond-mat/9909404>, zasláný do Phys. Rev. E.

-mh-

Nerovnoměrný vývoj věd

Podle počtu časopisů zjistíme, které vědní obory se ve světě nejvíce rozvíjejí. Následující čísla udávají počet periodik v roce 1997 (nejvyšší impakto-
vý faktor):
Chemie (úhrn 6 sekcí) 399 (18,3); matematika (3 sekce) 271 (2,50); biochemie a molekulární biologie 242 (40,70); počítačová věda, informatika (5 sekcí) 233 (2,39); farmakologie a farmacie 156 (19,30); neurovědy 150 (21,95); vědy o rostlinách 136 (17,02); environmentální vědy 117 (3,52); zoologie 117 (3,76); imunologie 115 (37,79); chirurgie 114 (5,95); věda o materiálech 111 (7,00); onkologie 111 (11,40). Následují desítky oborů s počtem periodik menším než sto. Nápadně vysoký impakto-
vý faktor mají časopisy oborů, ve kterých pracuje a zajímá se o ně velký počet odborníků. Tradičně vysoký IF mají multidisciplinární *Nature* (27,37) a *Science* (24,66).
(Pramen: Subject Category Listing, SCI J. Citation Reports, s. 75–102, 1999.)

Chemie (úhrn 6 sekcí) 399 (18,3); matematika (3 sekce) 271 (2,50); biochemie a molekulární biologie 242 (40,70); počítačová věda, informatika (5 sekcí) 233 (2,39); farmakologie a farmacie 156 (19,30); neurovědy 150 (21,95); vědy o rostlinách 136 (17,02); environmentální vědy 117 (3,52); zoologie 117 (3,76); imunologie 115 (37,79); chirurgie 114 (5,95); věda o materiálech 111 (7,00); onkologie 111 (11,40). Následují desítky oborů s počtem periodik menším než sto. Nápadně vysoký impakto-
vý faktor mají časopisy oborů, ve kterých pracuje a zajímá se o ně velký počet odborníků. Tradičně vysoký IF mají multidisciplinární *Nature* (27,37) a *Science* (24,66).
(Pramen: Subject Category Listing, SCI J. Citation Reports, s. 75–102, 1999.)

-mh-

V úterý 23. 11. 1999 rektor prof. L. Dvořák, CSc., za přítomnosti prorektorů doc. J. Schulze, CSc., a doc. L. Hornové přijal ve své pracovně šest z osmi nově jmenovaných profesorů UP (viz Noví profesori UP, Žurnál č. 10/99, s. 1). Po slavnostním přípitku usedli přítomní ke krátkému rozhovoru.

-red-

Přečtli jsme za vás**Myšlení jako vášen**

„Na našich školách se ještě stále nepodařilo důsledně oddělit učitele od učitelů v uvozovkách. Ono když je někomu 40 nebo 45 let a do té doby nebyl horlivým učitelem a opravdovým badatelem, pak mu jde jen o to, aby v klidu dokončil kariéru tam, kde je, a žádné další požadavky nemá. Jsem si vědom, že tím mnoho kolegů ze škol rozladím, ale lituji, je to tak“.

„I ta nejbožstější demokracie s bujně či přebujele kvetoucím liberalismem vyžaduje jistou udatnost. Totéž pochopitelně platí i ve vědě. Pokud jste přesvědčeni o správnosti svých argumentů, pak je musíte vhodným způsobem obhájit i proti tvzení profesorské autority“.

-mh-

(Myšlení jako vášen. Kniha rozhovorů L. Janklové s prof. R. Zahradníkem, DrSc., předsedou AV ČR. Academia, Praha 1998.)

Univerzitní pracoviště informují

Přednášky hostujících lektorů na CMTF UP

Cyriometodějská teologická fakulta UP je v roce 1999 nositelem grantového projektu FRVŠ *Modernizace výuky filozofie na teologické fakultě s přihlédnutím k pluralitě současného myšlení*. Řešitelem je vedoucí Katedry filozofie CMTF UP doc. L. Karfíková, Dr. theol., a na realizaci projektu se podílejí i ostatní členové katedry. Modernizace výuky, o kterou v něm jde, probíhá souběžně s přechodem na kreditní systém na UP. V rámci projektu se uskutečňují také přednášky domácích a především hostujících zahraničních lektorů, které posluchačům pomáhají poznat šíři a rozmanitost přístupů ke studiu filozofie na teologických fakultách i bohatství a problémy současné filozofie samé. Dosud se uskutečnily následující přednášky: doc. P. Kouba, ředitel Ústavu filozofie a religionistiky FF UK, přenesl přednášku s provokativním názvem *Nietzschova nemorální ontologie*, ve které se pokusil nastínit ontologické předpoklady Nietzschova odmítnutí „otrocké morálky“, tj. morálky, která se snaží zbavit odpovědnosti odvoláním na absolutní principy. Dr. M. Kirwan SJ z University of London promluvil na téma *Mastering the Past, (The „Political“ in René Girard and Hannah Arendt)*. Zatímco Girard chápe násilí jako nutnou a zakládající součást politické skutečnosti, považuje Arendtová násilí za pravý opak politického. Arendtová navíc, na rozdíl od Girarda, obviňuje křesťanství z podceňování a tím oslabování politické reality. Přednášející se pokusil přes tyto protikladné názory ukázat i některé společné prvky obou myslitelů. Dal-

ším hostem, rovněž z University of London, byl ThD. P. Endean SJ, jehož přednáška *Philosophy and Spirituality* představila mimořádně široké chápání pojmu spiritualita. Rozumíme-li pod pojmem spiritualita každý způsob kontaktu s Bohem či božským, získá spirituální teologie centrální význam, který v teologii tradičně přísluší teologii systematické. Přednášky britských hostů byly tlumočeny z angličtiny. Dalším letošním hostem byl prof. ing. Ján Letz z Trnavské univerzity. Jeho přednáška *Filozofia a veda* představila filozofii jako disciplínu, která má ve vztahu ke speciálním vědám své autonomní téma – reflexi nad hodnotou jednotlivých poznatků v celku života. Posledním letošním hostem bude 15. 12. dr. J. Grygar s přednáškou týkající se současné kosmologie a jejího pojetí času.

Mgr. Š. Holub,
Katedra filozofie, CMTF UP

Matematický klokan

Víte, kdo spojuje pevným poutem Katedru matematiky PdF UP s Katedrou algebry a geometrie PFF UP? Budete se divit – KLOKAN. Není to zcela obyčejný klokan, je to *matematický klokan*, ale země původu je pro oba stejná – Austrálie. Zde totiž z podnětu prof. Petera O'Hallorana v 70. letech vznikla myšlenka popularizace matematiky formou matematické soutěže. Ta se pod názvem *Kangourou des*

mathématiques, tedy *Matematický klokan*, rozšířila i do Evropy. První soutěžící evropskou zemí byla Francie.

Do České republiky pronikla v roce 1994 z Polska a prvního ročníku v roce 1995 se v České republice zúčastnilo 25 000 žáků a studentů. Od té doby se *Matematický klokan* stal velmi populární a počet soutěžících v letošním roce dosáhl 260 000.

Zakladatelem, organizátorem a propagátorem této soutěže v ČR je RNDr. J. Molnár, CSc., z Katedry algebry a geometrie Přírodovědecké fakulty UP. Ten kolem sebe shromáždil kolektiv nadšenců, jejichž cílem je rozvíjet myšlení a kreativitu žáků. Tak vzniká centrum pro organizaci *Matematického klovana* v celé České republice pod vedením doc. M. Kopeckého, CSc., vedoucího Katedry matematiky PdF UP.

Soutěž je rozdělena do několika kategorií:

1. *Klokánek*: pro žáky 4. a 5. ročníků ZŠ. Za tuto kategorii zodpovídá doc. B. Novák, CSc., PaedDr. A. Stopenová a RNDr. M. Uhlířová z PdF UP.

2. *Benjamín*: pro žáky 6. a 7. ročníků ZŠ a primu a sekundu víceletých gymnázií. Za tuto kategorii zodpovídá doc. M. Kopecký, CSc., a PaedDr. B. Růžičková, Dr., z PdF UP.

3. *Kadet*: pro žáky 8. a 9. ročníků ZŠ a tercií a kvartu víceletých gymnázií. Za tuto kategorii zodpovídá RNDr. P. Emanovský, Dr., a Mgr. J. Hodaňová z PdF UP.

4. *Junior*: pro 1. a 2. ročník střední škol. Za tuto kategorii zodpovídá Mgr. P. Horenský, RNDr. J. Molnár, CSc., oba z PŘF UP, a Mgr. P. Rys z PdF UJEP v Ústí nad Labem.

5. *Student*: pro 3. a 4. ročník středních škol. Za tuto kategorii zodpovídá RNDr. P. Calábek, Dr., z PŘF UP, RNDr. J. Švrček, CSc., z CVT UP a RNDr. T. Zdráhal, CSc., z PdF UJEP v Ústí nad Labem.

Administrativu, korespondenci a vyhodnocení celé soutěže má na starosti paní D. Navrátilová, sekretářka Katedry matematiky PdF UP.

Matematický klokan je soutěž mezinárodní koordinovaná, jednorázová a individuální. Jejím cílem je zapojit co největší počet žáků a studentů, a tak zvýšit zájem soutěžících o matematiku. Každý rok v jednom dni řeší více než 1,5 milionu žáků a studentů v 25 zemích Evropy tytéž úlohy. Soutěž má testovou podobu zadání. Ta je u řešitelů velmi oblíbená. Do jisté míry jim totiž dodává sebevědomí. Vítězové jednotlivých kategorií jsou odměněni hodnotnými knihami, za což patří velký dík olomoucké pobožce JČMF, která se rovněž podílí na existenci *Matematického klovana* v ČR.

Přesto, že se organizátoři této soutěže musí potýkat s mnoha problémy, jejich nadšení je obdivuhodné. O tom svědčí i skutečnost, že se ujmají v roce 2000 funkce hostitelů všech zúčastněných států na setkání *Matematického klovana* v ČR.

B. Růžičková,
Katedra matematiky PdF UP

Na rozdíl od hlupáka, který přebírá cizí názory doslova, je vzdělanec dokáže kompilovat.

Není třeba bát se velkých myšlenek, neboť se nikdy neuskuteční za života generací, které je zplodily.

Jestliže se celý život učíme, pak nejvzdělanější z nás leží na hřbitově.

Dosáhnou-li chytrý a hloupý stejného úspěchu, je třeba obdivovat především druhého z nich.

-jas-

Děni kolem nás

V pražském Rock Café se křtila publikace Sto studentských revolucí

Dne 16. 11. 1999 se v rockovém klubu Rock Café na pražské Národní třídě uskutečnil křest publikace *Sto studentských revolucí* (autoři Miroslav Vaněk a Milan Otáhal, Praha, Lidové noviny 1999, 858 s.), na které participoval v roli tzv. koordinátora za UP Olomouc i autor tohoto příspěvku. Kniha je výsledkem aplikace tzv. orální historické metody v uvedeném případě montáží rozhovorů s protagonisty studentské revolvy v listopadu 1989.

Olomouckou univerzitu reprezentovali na této akci bývalí studentští revolucionáři včetně místopředsedy PSP ČR a ODS MUDr. I. Langer, a zpřítomňovaly ji i fotografie z období olomoucké „sametové“ revoluce, zapůjčené Archivem UP, které zdobily jinak strohé prostředí rockového klubu.

Mezi shromážděnými účastníky studentské stávkové z roku 1989 evidentně zrála následující den vydaná výzva „Děkujeme, odejděte!“ . V úvodním, ne zcela oficiálním projevu připomněla M. Pajerová nečekanou a mohutnou odezvu televizní debaty *V pravé poledne* (7. listopadu 1999), a navrhla, aby se Společnost 89, pořádající pražské oslavy listopadu 1989, stala platformou pro další organizování některých stávkujících studentů. V následném vystoupení však tento záměr rezolutně odmítl M. Mejstřík. V kuloárech potom přirovnávali někteří informovaní, či dokonce zainteresovaní přítomní Společnost 89 ke „kozlu, který chce být zahradníkem“.

Hlavně se však na celém setkání přátelsky debatovalo, poslouchal se V. Mišík, pojídala se pečená šunka, popíjel se českobudějovický *Budvar* a nazelenalá alkoholická směska s citronem.

Diskutoval jsem při této příležitosti s J. Voráčem, snad nejradikálnějším, ale také nejzásadovějším předlistopadovým a listopadovým studentským aktivistou, který byl koordinátorem výzkumného projektu *Sto studentských revolucí* na Masarykově univerzitě v Brně. Ten uskutečnil interview s bývalým studentem z „druhé strany“, v roce 1989 „velkým svazákem a gorbačovským komančem“. Poněvadž organizátoři oslav adresy narátorů vystupujících v knize *Sto studentských revolucí* prapodivně promíchali, tak dostal „svazák a komanč“ pozvánku do Vladislavského sálu na setkání těch, kteří se nejvíce zasloužili o pád komunismu.

A představ si, on mi zavolal, že jede do Prahy svým medourem, jelikož je z něj velký podnikatel, a že mě tam hodí. Koukal jsem na něj jako puk. A protože mi to nakonec časově nevyšlo, tak jsem s ním teda jel. Aspoň jsem mu vstrčil u pumpy pětikilo, že ho беру jen jako taxikáře, sděloval mi udiveně J. Voráč.

Když jsem potom v pozdních nočních hodinách mezi klímajícími opilci cestoval metrem na ubytovnu, přepadla mne v Budvarem rozbourěné myslí Myšlenka. Velká, domníval jsem se v tu chvíli. A co když je všechno jinak – co když ten, který byl ambiciózní, schopný, úspěšný a pragmatický, je takovým prostě vždy a hlavně bez ohledu na režim? I to je přece výraz svobody. Nakonec Gorbačov byl ve Vladislavském sále také. Tak. Myšlenku s velkým „M“ jsem se pokusil ještě rozvést v průběhu čínžaku na dejvickém „kulalafáku“, vykonáváje zde malou potřebu. Nešlo to – myslím to rozvádění Myšlenky. A pak jsem šel spát...

P. Urbášek

Zkušenosti ze zahraničí**Na pultech knihkupectví****Yeda: výsledky výzkumu na trh**

Pro hladší a rychlejší přenos výsledků výzkumu do praxe bude naší univerzitě sloužit Komerční centrum a Vědeckotechnický park. Podobné úkoly plní na Weizmannově institutu v Izraeli organizace s názvem *Yeda*.

V hebrejštině *yeda* znamená znalosti či *know-how* (mimochodem, nenašel by se mezi námi vzdělanci zběhlý lingvista, který by mi vysvětlil, zda podobnost s českým *věda* je čistě náhodná, či není?). *Yeda* (s. r. o.) má s institutem výhradní smlouvu na veškeré objevy a vynálezy učiněné v rámci výzkumu na institutu: její pracovníci se postarají o patentní řízení, shánějí potenciální výrobce, získávají granty z průmyslové sféry pro aplikovaný výzkum, případně pomáhají rozjíždět nově vznikající firmy. Podpora nových firem spočívá především ve zprostředkování většího investora, *Yeda* pak vstupuje do společnosti jako minoritní podílník. Hlavní zdroj příjmů však pochází z poskytování licencí jednotlivým výrobcům.

Protože mě prof. Hejtmánek na dálku nálehavě vysílal na zvědy, vyzbrojil jsem se nezbytnou izraelskou asertivitou a neodbytností, až se mi na několikátý pokus podařilo vyzpovídat prof. Lauba, náměstka ředitele *Yedy*. Společnost, která vznikla v roce 1959, má prý nyní roční příjem 30 milionů dolarů. Zaměstnává

celkem dvanáct lidí, z toho pět v managementu, ostatní v administrativě (pro srovnání: na celém Weizmannově institutu pracuje kolem 1300 vědeckých pracovníků). Pomohla na svět patnácti novým firmám. Z příjmů se velká část vrací do institutu; po odečtení nákladů pak samému objeviteli připadne 40 % z licenčních poplatků.

Ve které oblasti výzkumu je komerční využití nejvýraznější? Jednoznačně vede vývoj léčiv: ústavy imunologie, molekulární genetiky či biochemie mají nejučinnější záznam získaných patentů. Další se podílejí na vzniku nových materiálů (fyzika, chemie), na možnostech získávání sluneční energie... Ale ani tak „odtažitý“ obor jako matematika nepřichází zkrátka: vývoj nových algoritmů, počítačová tomografie, kryptografické metody. Například, pokud vám při práci s Netscape počítač hlásí, že používá kryptografický systém RSA, pak vezte, že ono písmenko „S“ patří Adimu Shamirovi z Weizmannova institutu.

Pro zájemce: oficiální informace o *Yedě* jsou na adrese <http://bioinformatics.weizmann.ac.il/yeda/home.html>.

Doc. T. Opatrný,
Katedra teoretické fyziky PŘF
a Weizmann institute of science, Izrael

Nová kniha pro obdivovatele starověku

V těchto dnech se na pultech knihkupectví objevuje mezi záplavou mnoha jiných jedna výjimečná publikace, která stojí za povšimnutí, zejména pro členy akademické obce. Jedná se o monografii pražského právního romanisty doc. JUDr. Michala Skřejpka, CSc. (1957) s názvem *Ius et religio – právo a náboženství ve starověkém Římě*. Vydalo ji Vydavatelství 999 v Pelhřimově, jemuž jistě patří poklona za odvahu k edici nekomerčního díla.

Kniha upoutá už vkusnou obálkou, evokující mramorový podklad s latinským nápisem, na záložkách se rovněž dozvíme něco o obsahu knihy a o vědeckém curiculu autora. Text publikace, který čítá 317 stran, svým pojetím už od prvních stránek čtenáře přímo vtáhne do dávných dob. Jednotlivé úvodní kapitoly, jejichž návaznost je až nečekaná, pojednávají o náboženských představách v Římě a o římských kněžích, kněžkách a sborech; avšak nikoli pouze popisně, ale plasticky, i s vylíčením jejich soukromého života (zvláště mohu zvědavému čtenáři doporučit část o trestání provinilých Vestálek zakopáním do

Dokončení na str. 8

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

(dokončení z minulého čísla)

Slovní čeleď utvořená ze slovního kořene

BLB

je nad jiné bohatá, omezím se proto dále jen na přínašeň substantiva. Jsou to podstatná jména *blbec*, *blbeček*, *blbost* (nebetyčná), *blbůstka*, *blběnka* (doloženo u Josefa Škvoreckého), *blbák* (doloženo u Josefa Štefana Kubína), *Blbákov* (doloženo Slovníkem spisovného jazyka českého – místo obvyklé *blbci*, obdobně by bylo lze tvořit místní názvy jako *Blbce*, *Blbice*, *Blbčice*, *Blbanov*, *Blbanovice*, *Blbany*, *Blbáky*, *Blbátky*, *Blbníky*, *Blbín*, *Blbov*, *Blbno*, *Blboub* atd.), *blban*, *blboun* (vedle významu „idiot“ také „velký kymutý knedlík plněný povidly“, doloženo u Jaroslava Haška), *blbounek*, *blbounka* (doloženo ve Slovníku jazyka českého sestaveném Františkem Trávníčkem), *blbinec*, *blbina*, *blbinka*, *blbovina*, *blbovinka*, *blbárna* (podle cit. slovníku Fr. Trávníčka ve studentském slangu „škola“), *blbství*, *blbnutí*, *zblbnutí* (na koadrát). Slovo tvorné možnosti češtiny jsou ovšem takřka bezbřehé, a tak mohu posloužit ad hoc urobenými neologismy: *blbik*, *blbiček*, *blbek*, *blbenec*, *blboch*, *blbouch*, *blbouš*, *blboušek*, *blbník*, *blbníček*, *blbáček*, *blbáněk*, *blbáneček*, *blbínek*, *blbosta*, *blbna*, *blbnice*, *blbníčka*, *blbouška*, *blběna*, *blbanda*, *blbovna*, *blbákovina*, *blbostička*, *blbě* (tj. *blbě* stvoření, gen. sg. *blběte*, nom. pl. *blbata*), *blbadlo*, *blbidlo*, *blbátko*, *blbiště*, *blboviště*, *blbovize*, *blbil*...

Kdo byl původcem pověstného českého ekvivalentu latinského pojmenování pro nelétavého příslušníka ptačího rodu měkkozobých, jenž žil na ostrově Mauriciu v Indickém oceánu, neměl zde přirozené nepřátele, postupně ztratil únikové reflexy a byl vyhuben evropskými mořeplavci kolem roku 1680, nelze přesně říci. Latinský název *Didus ineptus*, vytvořený velkým švédským přírodopiscem Carlem Linném (1707–1778), se přelumočil do češtiny jako *blboun* nejpřj. Nejvíce podezřelý v tom ohledu je kolektiv překladatelů, jenž připravoval české vydání *Života zvířat*, sepsaného v letech 1863–1869 německým zoologem Alfredem Brehmem (1829–1884); český překlad tohoto ne vždy

достatečně kritického, ale ve své době velice populárního díla vydával pražský nakladatel Jan Otto v letech 1879–1890. Portugalci nazývali *blbouna* nejpřjného dodo nebo duđu a pokládali ho za neobyčejně odporne a hloupé, ale chutné zvíře (srov. též německý název *Ekelvolgel*). Moderní ornitologie vyhradila pro tuto oběť šíření západní civilizace latinské pojmenování *Raphus cucullatus*, jehož českým ekvivalentem je označení *dronte mauricijský* (přičemž se sáhlo po malgašském výrazu pro dotyčného pernatce).

Z dronteho zbyly jen nečetné kosterní pozůstatky a rekonstrukce v muzeích. Podle Ottova slovníku naučného (1891) se nalézá „hořejší část zobáku v muzeu českém. Tento posledně jmenovaný zbytek *blbouna* náleží vůbec k nejznamenitějším předmětům muzea a byl r. 1847 od tehdejšího kustoda Cordy mezi starým haraburdím ve skladišti nalezen. Rytř z *Frauenfeldu* má za to, že zlomek ten pochází od *blbouna* chovaného *káysi* ve zvěřinci od císařů Maxmiliána I. a Rudolfa II. ve Vídni.“

Truchlivý osud dronteho inspiroval básníka Petra Bezruče, jenž 26. října 1902 zaslal Janu Herbenovi, prvním vydavateli svých básní, následující „charakteristiku dnešního žití“ a současně svou autostylizaci (podle věhlasného literárního kritika Františka Xavera Šaldy autostylizaci „sebemrskáčskou a sebepláčskou“), jíž rozpravu na téma „*blb*“ uzavírá:

„*Didus ineptus*

Do vody, do vln do vysokých perutí biju.
Na Mauriciu
před lety pták žil, tož *didus ineptus*.
A daleký slunce a daleký písne
dráp vytiskl drsný on do mechu plisně,
nechť smála se zora, nechť přiboj se valil,
v srst temnou a teplou se mlčíci halil,
nechť hučelo moře, nechť prales se bořil,
přitisknut ke kři se do bahna nořil,
ciz motýlů barvám, ciz papoušků plesu,
v svých tesklivých zorech nes smutek svých lesů...
Když unikal v lesy rok za každým rokem,
uhýbal těžko svým belhavým krokem,

*zhas, nemoha prchnout, pod šípky a kyji,
pod rukama mužů, co vraždí a bijí,
tich nastvil zobák svůj prosebný, křivý –
zhas, jak zhasla alka,¹ jak zahyne kivi...²*

Tak v úsměvu bohů, za víření buňů,
nechť v slunečném čeronu, nechť v deštivém dubnu,
nechť podzimu dým z řeky po vrbách stoupal,
nechť za zpěvu kosa, jenž na kři se houpal,
za zvonění syring,³ za rákosí šeptu
svůj život jsem žil roveň didu ineptu...
Nechť meč nahý blyskl, nechť chřestila pouta,
nechť barvínek smál se, nechť voněla routa,
nechť v čeronu jsem šel klasy praskajícími,
nechť přes potok sepjatý náramkem zimy,
nechť po návsi hochy slyší jásajícími
a mezi děvčaty černoavými –
žil jsem
didus ineptus.“

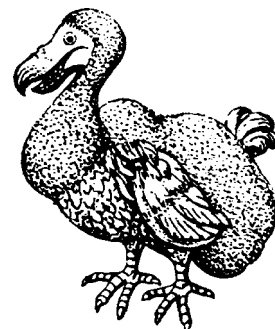
Vysvětlivky:

¹ Alka velká (*Pinguinus impennis*), mořský pták obývajíc arktické moře a vyhubený člověkem v 19. století.

² Kivi jižní (*Apteryx australis*), původně maorské pojmenování pštrosovitěho bezkřídleho nočního ptáka žijícího pouze na Novém Zélandě.

³ Syrinx – rákosová píšťala, moldánky.

J. Fiala

Dronte mauricijský (rekonstrukce)

Studentská rubrika

Proč SVOČ?

Po téměř dvou letech existence Klubu studentské vědecké činnosti Spolku mediců je nutné změnit celou koncepci. O co se vlastně jedná? Chceme vytvořit efektivně pracující servisní organizaci. Ta má sloužit potřebám studentů, pracujících jako vědecké síly na ústavech a klinikách Lékařské fakulty UP. Na jakém principu vlastně SVOČka pracuje? Vycházíme z toho, že co si člověk neudělá, to nemá. Takže si sami řekneme, o co máme zájem a to si pro sebe připravíme. Naše práce je rozdělena do pěti oblastí:

Kontakty

Podstatou veškeré kvalitní činnosti je zajistit dobrou komunikaci mezi všemi zúčastněnými. Zaměřujeme se nejen na kontakty mezi sebou, ostatními studenty, ale i anglickými studenty. Nutné je také vědět, co se děje na samotné fakultě, v Akademickém senátu LF UP, ale i na jednotlivých klinikách. Samozřejmě i oni musí vědět o tom, co děláme. Velice dobře funguje spolupráce s nakladateli a vydavateli odborné i neoborné literatury. Tu budeme dále rozvíjet.

Vzdělávání

O důležitosti univerzitního vzdělávání v pravém slova smyslu se u nás mluví až příliš. A u řeči také všechno končí. Proto sami připravujeme školicí kurzy v oblasti internetu, počítačových programů potřebných k naší práci a statistiky. Protože se většina z nás neumí pořádně vyjadřovat, připravíme si i malý kurz rétoriky. Díky výborné spolupráci s Mgr. J. Potomkovou, vedoucí Informačního centra LF UP, která některé kurzy povede, si „ušijeme“ jednotlivé lekce přímo „na míru“. Ve spolupráci s olomouckou pobočkou občanského sdružení *Sisyfos* plánujeme přednášky pro širokou veřejnost.

Literatura

Kromě toho, že se snažíme získávat pro *pomůcky* literaturu z nejrůznějších zdrojů, po-

dařilo se nám založit fond neoborné literatury ve studentské knihovně LF UP. Naši partneři z nejrůznějších nakladatelství nám věnovali v rámci Konference studentské vědecké činnosti v květnu 1999 beletrii, poezii, historickou, filozofickou literaturu a jiné zajímavé knihy. Po skončení konference jsme vše věnovali knihovně, takže od začátku tohoto semestru si mohou všichni studenti v rámci bezplatných služeb naší knihovny půjčovat i neobornou literaturu. Odbornou literaturu z nakladatelství *Galén* jsme věnovali Ústavu patologie LF UP pro nově zřizovanou učebnu PBL.

Konference

Připravili jsme již dvě konference studentské vědecké činnosti a v mírně vylepšené podobě budeme připravovat i příští. Kromě přednášek studentů pravidelně zařazujeme

i přednášky zajímavých odborníků a pořádáme i výstavu knih a časopisů.

Finance

Dovolím si snad jen malou poznámku. Když se nám podaří předložit kvalitní myšlenky a projekty, nebudeme mít ani finanční problémy.

Tolik ve zkratce o naší činnosti. Povzbuzující je i podpora prof. Z. Koláře z Ústavu patologie LF UP a Mgr. J. Potomkové, bez níž bychom si byli o něco méně jisti o správnosti našeho směřování.

R. Ličeník

... a tento týden...

6. PROSINEC

Aula PF UP, tř. 17. listopadu 6, 19.00 hod.: Spirituál kvintet – Adventní koncert. Předprodej: Informační středisko, podloubí radnice, Horní nám., od 24.11. a před koncertem, Knihkupectví Velehrad, Wurmova 6.

7. PROSINEC

Adventní studentská pouť na Svatý Kopeček. Odjezd v 16.55 autobusem č. 11 od Hlavního nádraží Olomouc. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

Aula PF UP, tř. 17. listopadu 6, 21.00 hod.: J.A.R. Předprodej: Informační středisko, podloubí radnice, Horní nám., od 22.11. a před koncertem v aule PF UP.

8. PROSINEC

Katedra botaniky PřF UP – Laboratoř růstových regulátorů, Šlechtitelů 11, Olomouc-Holice, budova A, učebna č. 502, 16.00 hod.: Mgr. P. Barták: Kapilární elektroforéza versus cytokininy. Cyklus odborných přednášek.

Centrum Aletti, Křížkovského 2, 20.15 hod.: Trojjediný Bůh. Hovory o víře. Pořádá Vysokoškolské katolické hnutí.

9. PROSINEC

Katedra teorie a dějin výtvarných umění FF UP, Wurmova 13, posluchárna, 15.00 hod.: PhDr. J. Bláha: Poslední archeologické poznatky o významu Olomouce v době Velké Moravy. Přednáška.

Teoretické ústavy LF UP, Hněvotínská 3, 16.00 hod.: Pokroky v léčbě ovariálního karcinomu – nové možnosti chemoterapie. Přednáškový večer Onkologické kliniky FN v Olomouci.

Sportovní hala FTK UP, 17.00 hod.: Volejbal SK UP – Olymp Praha, extraliga žen.

11. PROSINEC

Sportovní hala FTK UP, 10.00 a 14.00 hod.: Volejbal SK UP – Letovice, NL muži.

12. PROSINEC

Sportovní hala FTK UP, 10.30 hod.: Volejbal SK UP – Slávia Praha, extraliga žen.

Polské bohemistky v Olomouci

Ve dnech 15. – 19. 11. 1999 navštívila Katedru bohemistiky FF UP skupina patnácti polských studentek. Přijely z Institutu slovanských filologií Slezské univerzity Katowice v Sosnowci. Během svého týdenního pobytu navštívily polské bohemistky olomoucké knihovny – Ústřední knihovnu UP ve Zbrojnici a Státní vědeckou knihovnu, kde se kromě současných titulů seznámily i s historicky cennými exempláři, které jsou přístupné pouze prezenčně. Těchto institucí využily ke studiu a sběru materiálu nejen pro své diplomové práce.

Všechny polské studentky ovládají češtinu, a proto se mohly spolu s českými posluchači zúčastnit seminářů a přednášek pořádaných katedrou. Navštívily však také přednášky, které byly vyučujícími katedry připraveny speciálně pro tento bilaterální projekt. Polské bohemistky se tak mohly v průběhu svého olomouckého pobytu seznámit s prací Katedry bohemistiky FF UP a využít informací zde získaných k vlastnímu studiu. Dělo se tak i neformální cestou setkávání s přáteli, protože mnohé z nich v Olomouci nebyly poprvé.

Věřme, že takových milých setkání bude víc.

V. Zavřelová,

Katedra bohemistiky FF UP

Vtipný, zábavný, úsměvný ...

Večírek, který uspořádali studenti francouzské sekce Katedry romanistiky FF UP minulé úterý ve vinárně Garch, takový vskutku byl. Početné publikum zaujala především hraná satira o dávné i nedávné historii naší alma mater. Její bravurní provedení bylo oceněno zaslouženým potleskem. Pozornosti protagonistů večera neunikli ani posluchači prvních ročníků. V duchu studentských tradic (ve Francii nazývaných „bizutage“) se museli podrobit řadě vtipných úkolů. K všeobecnému veselí a pobavení všech přítomných se jich zhostili na výbornou. Bravo!

PhDr. J. Petříková, Ph. D.,
Katedra romanistiky FF UP

Dokončení ze str. 7

země!). Po tomto vstupu autor věnuje pozornost nejen odrazu náboženství ve veřejném životě, v civilním procesu, při trestání provinění, ale i v právu soukromém, v rodinách a v právu věcném. Neopominul tedy žádnou oblast, do které vliv římského náboženství zasahoval.

Autorova vědecká erudice se projevuje i v grafické a doprovodné části knihy. Každá kapitola obsahuje autentické výňatky z pramenů i s moderním českým překladem a samostatný aparát odkazů, jenž dokládá obdivuhodnou šíři rozhledu autora. Tuto skutečnost potvrzuje i rozsáhlý seznam použité literatury, podrobný index citovaných pramenů a abecední rejstřík klíčových slov. Ani samotný závěr knihy tvořený cizojazyčnými shrnutími nevybočuje z linie perfektně připravené knihy: resumé jsou dostatečně podrobná a v jazyce anglickém, německém a italském. Jakkoli by se recenzent snažil, těžko by našel byť i drobnost, která by se knize dala vytknout.

Tuto čtenářsky i vědecky mimořádnou publikaci lze vřele doporučit pozornosti nejen právníků, klasických filologů, historiků či religionistů, ale všech, kteří se rádi nechají fascinovat a inspirovat starověkými kulturami z pera erudovaného autora s talentem nejen vědeckým, ale i literárním.

Mgr. K. Bubelová, PF UP